

Příprava na 6. seminář Volný pohyb zboží, služeb a kapitálu.

Volný pohyb zboží

Další ze 4 základních svobod tzv. jednotného vnitřního trhu je **volný pohyb zboží**. Ta se projevuje především v tom, že zboží může „přecházet“ hranice mezi členskými státy téměř bez omezení. Je nerozhodné přitom, zda se jedná o zboží, které je určeno k dalšímu obchodování, nebo je určeno pro osobní potřebu (spotřebitelské nákupy v zahraničí).

Volnému pohybu zboží nepodléhají jen výrobky, které mají **původ v členském státě EU**, ale také **výrobky ze třetích zemí**, které jsou v některém členském státě v oběhu, byly u nich splněny dovozní náležitosti a zaplacená cla, která nebyla refundována. Za zboží jsou považovány **movité věci** – ty, které mají ekonomickou hodnotu získanou výrobou či ovladatelností. Z povahy věci tak zboží nejsou nemovité věci, dále jsou vyloučeny například drogy, lidské orgány (tedy věci „neobchodovatelné, zakázané“).

Mezi členskými státy platí zákaz cel (vývozních, dovozních a průvozních) a tzv. poplatků/dávek s rovnocenným účinkem clu. Tento zákaz platí **bez výjimek**. Dále platí **zákaz množstevního omezení dovozu i vývozu mezi členskými státy** a veškerých opatření s rovnocenným účinkem. Dovoz a vývoz je tedy co kvantity neomezený. Množstevní omezení však už může mít výjimky. Jedná se o výjimky, které stanovují pravidla Evropské unie (SFEU), tak i soudní rozhodnutí Soudního dvora EU. Vývoz a dovoz z hlediska množství **lze omezit** z důvodu veřejné mravnosti, veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti, ochrany zdraví a života lidí a zvířat, ochrany rostlin, ochrany národního kulturního pokladu, který má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochrany průmyslového a obchodního vlastnictví. Soudní rozhodnutí dovodily dále například ochranu spotřebitele, ochranu životního prostředí či bezpečnost dopravního provozu. Dále platí také **zákaz daňové diskriminace** (domácí i zahraniční výrobky musí podléhat stejnému zdanění).

Pokud jde o pohyb zboží mimo EU, tedy **dovoz ze třetích** (tj. neunijních) států na území EU či naopak o vývoz, platí pravidla jiná. EU prostřednictvím nařízení stanovuje tzv. **jednotný celní sazebník** – seznam zboží, u nichž je uvedena celní sazba, která musí být uhrazena. Pravidel je však mnohem více. Důležité je vědět, že pro tyto účely funguje EU jako jeden celek („jeden stát“) se stejnými pravidly vůči třetím státům.

Volný pohyb služeb

Další ze 4 základních svobod tzv. jednotného vnitřního trhu je **volný pohyb služeb**. Zakázána jsou omezení volného pohybu služeb uvnitř Evropské unie pro státní

příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb. Za služby se považují **výkony (činnosti) za úplatu**. Úplata nemusí být poskytnuta bezprostředně, lze i pravidelná úhrada, nebo například úplata je i tehdy, když hradíme částky do systému sociálního zabezpečení (poskytuje třetí strana). Dalším znakem je **dočasnost**, služba má být poskytnuta jednorázově, či i vícerázově, ale nahodile, nepravidelně. Nesmí se jednat o trvalé poskytování služeb či pravidelné, pak by platila jiná pravidla (**svoboda usazování**, ne pravidla o volném pohybu služeb).

Rozlišujeme aktivní, pasivní poskytování služeb a další případy. **Aktivní poskytování služby** znamená, že poskytovatel služeb se přemísťuje přes hranice za příjemcem služby. **Pasivní poskytování služeb** znamená, že příjemce služby se pohybuje přes hranice za poskytovatelem služby. **Další případy** zahrnují situace, kdy se přemísťují přes hranice jak poskytovatel, tak příjemce služby; nebo se nepohybuje ani jedna osoba, ale pohybuje se ta služba (činnost). Za služby se považují například služby průmyslové povahy, obchodní povahy, řemeslné činnosti, svobodná povolání (lékař, advokát), dopravní služby, bankovní a pojišťovací služby a jiné. Volný pohyb služeb **lze omezit** z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti či ochrany zdraví, další důvody vyplývají z rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie.

Příklad 1 Cla

1. Má EU vlastní celní orgány?
2. Kdo vybírá clo?
3. Komu/kam jde příjem z výběru cel?

Příklad 2 Zboží

Volný pohyb zboží se vztahuje na:

- a) heroin
- b) Vy (Češi) si zakoupíte v rakouském obchodu ve Vídni boty a kalhoty (původ Rakousko) a převezete oblečení do svého bydliště do Brna
- c) společnost Best víno (podniká v ČR) nechává dovážet francouzská vína od společnosti Le Vigneron (podniká ve Francii)
- d) perské koberce (původ Írán), které byly dovezeny do Rakouska, kde byly uvedeny do oběhu, přičemž bylo i řádně zapláceno dovozní clo, které nebylo refundováno
- e) pes jako domácí mazlíček, kterého jste si koupili v zahraničí či s ním cestujete do zahraničí
- f) ledviny určené z černého trhu z Rumunska pro záchranu života pro pacienta v ČR
- g) odpad

Příklad 3 Volný pohyb zboží

U následujících otázek odpovězte ANO nebo NE:

1. Sardinie (Itálie) porušuje pravidla Evropské unie tím, že stanovuje zákaz vývozu mušlí a písku z pláže z letní dovolené:
 - a) jen turistům z ČR, protože zjistila, že ti si mušle a písek odváží nejčastěji;
 - b) všem osobám bez rozdílu.
2. Česká republika mohla omezit vývoz do jiných členských zemí EU vakcín proti pandemii, vyrobené v ČR, aby ochránila své obyvatele z důvodu ochrany zdraví, protože jich měla nedostatek.

3. Řecko uvalilo vysoké clo na vývoz předmětů kulturní a umělecké hodnoty, protože docházelo k masivnímu vývozu těchto předmětů. Zavedením cla se zvýšila exportní cena a vývoz se snížil. Clo nešlo do státního rozpočtu, ale do fondu určeného k obnově kulturních památek.
 - a) Je takový postup v pořádku?
 - b) Existuje jiná cesta, jak dosáhnout toho, aby tyto předměty byly chráněny?
4. Česká republika může stanovit na dovoz mexických doutníků (původ Mexiko) jinou celní sazbu než Španělsko.

Příklad 4 Volný pohyb služeb

U následujících otázek odpovězte, zda se jedná/nejedná o službu v rámci evropské integrace:

1. paní Věra (st. příslušnost ČR, bydliště Mikulov, ČR) je kadeřnicí, která nahodile jezdí stříhat i klientky do nedalekého Rakouska
2. Irene (rakouská státní příslušnice, bydliště Poysdorf) se jezdí občas stříhat za paní Věrou z příkladu a) do jejího studia v Mikulově
3. pan Suchánek (občan ČR, bydliště Brno) je grafickým návrhářem, zpracoval grafiku pro slovenskou společnost Tesár (statutární sídlo Bratislava) – vše proběhlo distančně bez pohybu přes hranice osob, pan Suchánek poslal grafický návrh emailem s přílohami v PDF souboru
4. Mezi služby zařadíme i turistické služby. Při návštěvě Francie mají občané EU do 26 let vstup do státních francouzských památek zdarma. Občané třetích zemí vstup zdarma nemají. Jedná se o diskriminaci na základě státní příslušnosti? Jedná se o diskriminaci, pokud francouzští občané do 26 let musí v České republice platit za vstup do památek, když u sebe „doma“ to mají zdarma?